

ANNE FRANK | KIM PHUC | CHRISTIANE F. | MALALA | IQBAL MASIH | ISHMAEL BEAH |

KINDEREN DIE DE WERELD HEBBEN VERANDERD

SPECIALE UITGAVE
FELIX FINKBEINER

Kinderen kunnen de wereld veranderen

Beste leerling,

Je leest een van de verhalen uit het boek *Kinderen die de wereld hebben veranderd*, een boek over kinderen die zijn opgestaan tegen onrecht of die symbool zijn geworden van onrecht dat hun is aangedaan. In dit boek staan de verhalen van Malala, Anne Frank, Christiane F., Kim Phúc, Iqbal Masih, Wilma Westenberg en zestien andere kinderen die allen een stempel op de geschiedenis hebben gedrukt. Zie de inhoudsopgave achterin deze uitgave.

Twaalf van deze verhalen worden gebruikt in het voortgezet onderwijs. Ze maken deel uit van de Stercollecties, lesmateriaal voor vakken als geschiedenis, aardrijkskunde, maatschappijleer en biologie, voor verschillende leerjaren en verschillende stromingen. Dit lesmateriaal van VO-content vind je op www.vo-content.nl/stercollecties

De twaalf verhalen worden gratis verspreid: los als pdf, maar ook samen in de vorm van een gratis app voor Apple en Android (die heet *Dapper light*) en als ebook, dat je kunt downloaden met de code BO 6252790 op www.ebooq.nl.

De [makers](#) van het boek, van de [lespakketten](#) en het [College voor de Rechten van de Mens](#) hopen dat je veel inspiratie opdoet uit deze verhalen.

PLANT
FOR
THE PLANET

Trees for
a Better Future

Felix Finkbeiner schonk de wereld miljarden bomen

Nicole Bosch

Hij kijkt ernstig in de fotocamera en houdt met zijn hand de mond van Vorst Albert van Monaco dicht. *“Stop Talking, Start Planting,”* luidt de boodschap van zijn milieubeweging, waarvoor vele prominenten bereid zijn om met hem op de foto te gaan. Felix Finkbeiner wordt niet onderdrukt, is niet opgegroeid in een arm land, gebruikt geen drugs en heeft geen oorlog meegemaakt. Hij woont in Duitsland, is scholier, houdt van snowboarden en mountainbiken en is fan van FC Bayern; vooral van Thomas Müller, omdat hij in hetzelfde dorp geboren is. Een normale Duitse jongen, met als bijzonderheid dat hij al sinds zijn negende als milieuactivist de wereld rondtoert.

Voor Engelstalige media is Felix een eco-star. Hij schudde Nobelprijswinnaar Kofi Annan de hand, gaf wereldwijd honderden interviews en sprak voor de Verenigde Naties. Alles zal goed worden, hoe kinderen de wereld veranderen kunnen is zijn leidraad en de titel van een manifest van zijn hand. „Ons kinderen gaat het om onze toekomst en wij moeten straks leven met de problemen die nu al niet oplosbaar zijn. Daarom moet er iets gebeuren.” Zelf veranderde Felix de wereld door niet alleen een boom te planten, maar er daarna voor te zorgen dat kinderen, volwassenen en organisaties uit meer dan negentig landen zijn voorbeeld volgden. Het resultaat: wereldwijd zijn zo 12,6 miljard bomen geplant.

Plant een appelboom

„Als ik zou weten dat de wereld morgen verging, dan plantte ik vandaag nog een appelboom.” Met deze filosofische zin van Martin Luther begint Felix in maart 2013 zijn toespraak in de Erlöserkirche, een Evangelische kerk in München. Een paar maanden ervoor stond de Duitse bondsprezident op dezelfde plek. Voor Felix is het dan ook een grote eer om hier te mogen spreken: „Ik ben nog nooit zo zenuwachtig geweest.” Felix vindt het zelf een mooie gedachte van Luther. Meer weet hij er eigenlijk niet over te vertellen. Bij vragen op een terrein dat hij niet al kent, komt Felix schuchter over en kiest hij zijn woorden zorgvuldig. Bij

vragen over klimaatverandering komen zijn antwoorden automatisch: hij heeft ze al vaak herhaald.

Dat het daadwerkelijk een appelboompje was waar alles mee begon, is toeval. Felix is negen jaar als hij op school een spreekbeurt houdt over klimaatverandering en daarbij het idee oppert om een boom op het schoolplein te planten. Dat was in 2007. „De school vond dat mijn ouders dan ook maar een boom moesten financieren. Ze kochten een klein sier-appelboompje.” Felix lacht als hij aan zeven jaar terug denkt. „Tot vandaag is die boom niet echt gegroeid. Het is niet bepaald een stevige boom geworden of zo. Hadden ze geweten wat daarna zou gebeuren, dan hadden ze waarschijnlijk wel iets anders gekocht.” De speeches van Felix zijn te vinden op YouTube, inclusief de internationale toespraken. Het is bijna onmogelijk om niet onder de indruk te raken van het elan waarmee hij optreedt. In vloeiend Engels en met zwaaiende handen legt

hij uit wat klimaatverandering is, waarom dit belangrijk is voor kinderen en waarom het planten van bomen de oplossing is.

In de trein op weg naar Tutzing aan de Starnbergersee, een van de prachtige meren in Beieren, net onder München, zitten veel toeristen. Het is een groene omgeving en vanaf hier is de bergtop, de Zugspitze, op mooie dagen zichtbaar. In het dorp is de stichting Plant-for-the-Planet gevestigd. In het kantoor van de stichting legt de inmiddels zestienjarige Felix uit dat hij van jongs af aan op een internationale school zit: de Munich International School. Daarom kan hij zo goed Engels. Felix draagt een zwarte bril, een beugel, lijkt een nerd,

Felix Finkbeiner met Nobelprijswinnaar Mohammad Yunuz in een van de beelden van zijn campagne waarin hij diverse prominente wereldburgers 'de mond snoert'. Niet meer praten, maar bomen planten, is het devies.

maar wel eentje met bijzondere communicatieve vaardigheden. „Bomen zijn er hier inderdaad genoeg, maar ik wist al wel dat het niet overal zo was,“ zegt Felix. De kantooruimte wordt ter beschikking gesteld door de eigenaar van het pand. De stichting wordt gefinancierd door sponsors en overheidsgeld. Hier is Felix gewoon Felix - de jongen die een milieubeweging begon door het planten van een boom. „Natuurlijk dacht ik in januari 2007 niet dat mijn boom tot een wereldwijde kinder- en jeugdbeweging zou leiden, maar het gebeurde.“

Overtuigingskracht

De winter van 2006 was onverwacht warm en daarom kwam de lerares van Felix na de kerstvakantie op het idee om het thema klimaatverandering te behandelen. Daags voor zijn spreekbeurt zag Felix de film *An inconvenient Truth* van Al Gore, geleend van zijn grootvader. In de film vertelt onder anderen Wangari Maathai, een bekende Afrikaanse milieuactiviste, over haar project

The billion tree campaign.

Samen met andere vrouwen heeft ze zich ingezet om in dertig jaar tijd meer dan dertig miljoen bomen te planten in Afrika. Haar motto: „De kleine dingen die mensen doen, hebben al effect. Op de lange termijn zal dat bepalend zijn. Mijn kleine bijdrage is het planten van bomen.“

Felix Finkbeiner (13) spreekt bij de Verenigde Naties in 2011 tijdens het Internationale Jaar van de Bossen. Foto UN Photo / John McIlwaine.

Felix raakte gefascineerd door Maathai omdat haar project om meer gaat dan bomen

planten. „Ze was professor en wist dat ze vrouwen hiermee werk gaf en ook moed. Bomen zijn niet alleen belangrijk om CO₂ te binden, maar hebben ook een positieve uitstraling.“ Hij neemt haar campagne als voorbeeld voor zijn spreekbeurt en eindigt ermee dat ook hij graag een boom zou willen planten. „Nee, niet één, maar een miljoen,“ roept hij zijn twintig medescholieren toe.

Zijn lerares is de eerste die de charme en overtuigingskracht van Felix herkent, en laat hem zijn presentatie ook voor de andere klassen geven. De directrice stuurt hem ermee naar andere scholen, zoals de internationale school in

Augsburg. Omdat op internationale scholen veel kinderen van diplomaten en directeuren van internationale bedrijven zitten, gaat het balletje rollen. Hij wordt uitgenodigd om een spreekbeurt te houden voor de Rotaryclub, waarbij de directeur Duitsland van Toyota aanwezig is. Toyota besluit Felix te sponsoren en de stichting Plant-for-the-Planet, die hij samen met andere leerlingen en ouders opricht, is een feit.

Knuffel van Wangari

Toen hij negen was, wist hij natuurlijk nog niet zo veel als nu, zegt Felix. „Maar waar het bij andere kinderen thuis om muziek of voetbal ging, ging het bij ons om globalisering en de gevolgen daarvan. Als mijn vader, die lid is van de Club van Rome, ergens een voordracht hield, mocht ik weleens mee. Hij en zijn vrienden discussieerden thuis urenlang over dit thema.“

Wat zijn vader tot dan toe nauwelijks was gelukt, bereikt Felix met een persconferentie die wordt belegd als de eerste vijftigduizend bomen geplant zijn. Dat is in april 2008. Zijn vader organiseerde een maand eerder een persconferentie in Berlijn met de Duitse milieutop. Daar verscheen bijna niemand. Maar Felix' persconferentie krijgt een overweldigende response: meer dan vijfhonderd vermeldingen in de media. Daarna loopt het storm.

Later in 2008 mag Felix in Noorwegen een presentatie houden voor de Tunza-conferentie (de kinderafdeling van VN-milieuoorganisatie UNEP) voor zeventienhonderd kinderen uit 105 landen. In het kielzog van zijn vader, dat wel. „Er is een fantastische machine die CO₂ afbreekt en in zuurstof omzet, kooldioxide opslaat en ook nog suiker maakt. Deze wonderlijke machine heet boom,“ steekt hij van wal. Met zulke zinnen overtuigt Felix. Daarna wordt hij in het bestuur gekozen van Tunza. In mei 2010 is zijn doel van een miljoen bomen bereikt. Felix wordt door het tijdschrift Focus een van de honderd invloedrijkste Duitsers genoemd.

In 2011, bij de algemene vergadering van de Verenigde Naties in New York, lopen vijf kinderen het podium op. Ze houden borden omhoog met de slogan *Stop Talking, Start Planting*. Felix treedt naar voren. Stikzenuwachtig was hij, herinnert hij zich. „Velen van u zullen het jaar 2100 niet meer meemaken, maar voor ons is dat nog in ons leven,“ schudt hij het wat oudere publiek wakker. „Tot 2050 willen we duizend miljard bomen planten. Het klinkt als veel, maar we kunnen het!,“ roept hij de zaal in. Hij gaat in op hoe klimaatverandering arme landen ongelijk treft. „Iedere Europeaan blaast twintig keer zo veel CO₂

in de lucht als een Afrikaan. Daarvoor moeten we de Afrikanen terugbetalen.” Zijn grote droom wordt waar als na afloop Wangaari Mathaai hem een knuffel geeft. Ze vond zijn toespraak geweldig, zei ze.

Felix ontmoet ook Al Gore in levenden lijve, maakt met Gisela Bündchen campagnefoto's en reist naar Cancún voor de klimaatop. Samen met Kofi Annan lacht hij in de camera. Het doet hem niet zo veel, dat hij mensen ontmoet die beroemd zijn, zegt hij stoer, of dat hij zelf een bekend persoon geworden is. De vele oorkondes aan de muur, zoals de Young Eco-Hero Award uit Amerika of de milieuprijs van Beieren, zijn ook maar relatief. „Wat ertoe doet, is wat er is bereikt,” zegt de - inmiddels doorgewinterde - milieuactivist.

Medeactivisten van Plant-for-the-Planet in China planten bomen, in 2011.

Driestappenplan

De stand van het aantal geplante bomen lijkt wel erg snel omhoog te schieten, van een miljoen in 2010 naar bijna dertien miljard. Maar daar is een reden voor, die Felix kan verklaren. Plant-for-the-Planet heeft *The billion tree campaign* van Wangaari overgenomen. Deze campagne begon in 2006 in Nairobi met Wangaari als belangrijkste touwtrekker. In 2011 werd de zogenoemde bomenteller aan Plant-for-the-Planet overgedragen tijdens de klimaatconferentie in Durban.

De bomen worden niet allemaal letterlijk door kinderen zelf geplant, alleen bijvoorbeeld tijdens boomplantacties op scholen. In Cancún plantten Felix en zijn medestrijders samen met milieuministers bomen in het park voor het gebouw

waar de milieutop werd gehouden. In Nederland vindt tot eind 2015 een plantactie plaats die de teller met honderdduizend bomen omhoog zal brengen. In maart 2013 is daarvoor de eerste boom geplaatst in het Sarphatipark te Amsterdam. De stichting Heg & Landschap voert dit uit en meldt het resultaat aan Plant-for-the-Planet. Zo zijn er honderden initiatieven van ondernemingen en individuen.

Vandaag de dag is Plant-for-the-Planet een professionele organisatie met zeventien medewerkers. De organisatie heeft een bestuur dat jaarlijks opnieuw gekozen wordt, bestaande uit veertien kinderen tot veertien jaar en veertien kinderen tot achttien jaar. Ook de president is een kind, telkens een ander. Felix was het ook een jaar. Laat de stichting een stempel achter? „Ja, vooral met de een- tot tweedaagse workshops op scholen, de ‘academies’,” aldus Felix. „De workshops worden door kinderen zelf aangevraagd. We hebben al meer dan 360 workshops in 34 landen gehouden, waar 22.000 kinderen aan hebben meegedaan. Deze kinderen worden ambassadeurs genoemd. In veel landen wordt een lokale afdeling van Plant-for-the-Planet opgericht.”

Het doel is andere kinderen bewust maken van klimaatverandering, maar ook wijzen op de gevolgen van globalisering en het probleem van ongelijkheid. De boom is daarbij een metafoor. Samen met kinderen over de hele wereld

Felix en medestanders bij de opening van de Milieudagen in Duisburg, 2009.

heeft Felix in zijn tijd bij de Verenigde Naties gedurende twee jaar in diverse videoconferenties een plan gemaakt 'om de toekomst te redden'. Daaruit resulteerde de campagne waarin kinderen van Plant-for-the-Planet beroemde mensen de mond snoeren door een hand voor hun mond te houden. Met andere woorden: We moeten stoppen met praten en beginnen met bomen planten.

Het gaat om een driestappenplan:

1. Duizend miljard bomen planten voor 2020. „Als alle mensen 150 bomen planten, dan lukt dat. Duizend miljard bomen kunnen tien miljard ton CO₂ opnemen en daarmee winnen we tijd.“
2. Klimaatneutraal gaan produceren vanaf het jaar 2050, dus zonder dat er sprake is van CO₂-uitstoot of als de geproduceerde broeikasgassen elders worden gecompenseerd. „Wij kinderen roepen alle machtigen van de wereld op, politici, ondernemers en alle mensen met invloed, om dit te bewerkstelligen,“ herhaalt Felix zijn boodschap telkens weer, onder andere vanaf de preekstoel in München.
3. Armoedebestrijding door klimaatgerechtigheid. „In de Westerse wereld wordt veel meer CO₂ uitgestoten dan in de derde wereld. Hiervoor moet betaald worden.“

Felix is opgegroeid in Beieren, een welvarend deel van Duitsland. Thuis is voor hem het dorpje Pähl tussen twee meren, de Ammerberger en de Starnberger See. De huizen zijn er groot en mooi. Felix heeft nog een jongere en een oudere zus, Flurina en Franziska, die ook actief zijn in Plant-for-the-Planet. Het gezinsleven wordt al jarenlang beheerst door het goede doel. In het begin had de stichting nog geen kantoor. Vier jaar lang kwamen dagelijks twaalf medewerkers naar het huis van de Finkbeiners om er te werken. Franziska dreigde dat ze zou verhuizen als er ooit nog een televisieteam naar hun huis zou komen. Alleen al in 2009 hield Felix zestig toespraken en persconferenties, waarvoor hij veel onderweg was. Hij krijgt er zelfs elk jaar twintig dagen extra vrij voor van school.

Global Marshall Plan

Om de motieven van Felix te begrijpen, is een blik in het cv van zijn vader Fritjof veelzeggend. Zijn vader studeerde economie en begon op 24-jarige leeftijd een bedrijf in bouwmaterialen in West-Berlijn. Na de val van de Muur liep het bedrijf beter dan ooit en in 1994 had hij driehonderd medewerkers. Zijn broer werd arts in Tanzania en Finkbeiner begon zich af te vragen of er niet meer was dan werken en geld verdienen. In 2003 besloot hij zijn bedrijf te verkopen en zich te gaan inzetten voor het milieu. Hij raakte betrokken bij de Club van Rome en

richtte samen met anderen het Global Marshall Plan Initiatief op, dat zich inzet voor een verbeterd en bindend raamwerk voor de wereldeconomie. De filosofie is dat de economie in harmonie gebracht moet worden met het milieu, de maatschappij en de cultuur. Maar behalve discussies binnen intellectuele kring, komt er weinig uit dit initiatief voort. Er ontbreekt iets. Een boegbeeld. En dat is Felix.

In het tijdschrift *Der Stern* en dagblad *Die Welt* wordt zijn vader bekritiseerd. „Een kind dat zich tot een kritisch, vrij en zelfbewust mens had kunnen ontwikkelen, wordt hier geïndoctrineerd en misbruikt.” Als Felix in de documentaire *The Revolution* huilend in de camera zegt: „*It is about our future,*” nadat jonge demonstranten worden gearresteerd, lijkt dit een reactie die door een volwassene is ingegeven - niet de reactie van een tienjarige. Maar Felix en zijn vader willen over deze kritiek niet echt praten. „Het is absolute onzin,” zegt Felix. „Ja, ik ben sterk door mijn vader beïnvloed en hij heeft mij ook altijd ondersteund. Maar had ik er zelf niet achter gestaan, dan was ik er niet zo lang mee doorgedaan.”

Naar Yale

Sinds de klimaatconferentie van Kyoto is milieu niet meer 'in', menen critici. Maar kinderen hebben milieu weer op de agenda gezet. *Time Magazine* heeft het over kind-eco-stars. Zoals Alec Looorz, die met zijn zestien jaar de Amerikaanse regering aanklaagt om milieuvervuiling strafbaar te maken, of de destijds twaalfjarige Canadese Severn Cullis-Suzuki, die in 1992 naar Rio vloog met haar eigen milieuvorstellen, zijn hier voorbeelden van.

Tegen welke prijs? Dat een kind zo veel tijd in het milieu investeert, lijkt overdreven en niet 'des kinds'. Maar Felix komt onbezorgd over. Hij geniet van zijn laatste week zomervakantie en zwemt dagelijks in de meren bij hem in de buurt. Hij heeft zijn presentaties gereduceerd: dit jaar niet meer dan dertig voordrachten, want hij zit voor zijn eindexamen. Feit is dat Felix een zeer zelfverzekerde jongeman is. Met steun van zijn familie heeft hij een organisatie op de wereld gezet die zich inzet voor het milieu en wordt er dagelijks op scholen over milieubewustzijn gesproken.

Felix profiteert er ook van. Hij wil graag in Amerika studeren. Hij heeft zich al bij de beste universiteiten aangemeld. Yale heeft zijn voorkeur. Felix lacht en noemt dat een hele stap. Want ook al heeft hij over de wereld gereisd, verhuisd is hij nog nooit. De politiek trekt, maar wat hij precies wil gaan doen, weet hij nog

niet. Wel wil hij doorgaan met de wereld veranderen. Dit jaar zette hij zich in Duitsland in voor kiesrecht voor jongeren. Simpel gezegd vindt hij dat kinderen die zich engageren en zichzelf aanmelden om te kiezen, dat ook moeten mogen. „Nee, klimaatdeskundige lijkt me niks. Liever houd ik voordrachten en enthousiasmeer ik anderen.“ Met zijn achtergrond, charisma en mogelijkheden, kan er nog veel van Felix worden verwacht.

Felix in Beieren, 2014. Foto Nicole Bosch.

Inhoud complete editie

Voorwoord - Marco Borsato

Inleiding - Els Kloek & Floris van Straaten

PAKISTAN

Malala Yousafzai

ontembaar verlangen naar onderwijs

Floris van Straaten

NEDERLAND

Anne Frank

een meisje dat schrijfster wilde worden

David Barnouw

ZUID-AFRIKA

Nkosi Johnson

kleine man zet groot probleem op de kaart

Elles van Gelder

NEDERLAND

Wilma Westenberg

een opvallende verschijning

Els Kloek

VIETNAM

Kim Phúc

het meisje van de foto

Frank Kuin

NEPAL

Urmila Chaudhary

slavenkind leidt strijd tegen uitbuiting

Peter de Ruiter

VERENIGDE STATEN

Ruby Bridges

het zwarte meisje op een blanke school

Diederik van Hoogstraten

GHANA

Andrew Adansi-Bonnah

kleinleverancier van goede doelen

Pauline Bax

VERENIGDE STATEN

Helen Keller

het overwinnen van hindernissen

Els Kloek

NOORD-KOREA

Shin Dong-hyuk

geboren in een strafkamp

Floris van Straaten

DUITSLAND

Christiane F.

verslaafd tienermeisje doorbreekt taboe

Jeltje Zijlstra

JAPAN

Sadako Sasaki

duizend kraanvogels en een wens

Judith Stalpers

FILIPPIJNEN

Kesz Vádez

van straatjongen tot weldoener

Inge Ikink

JEMEN

Nujood Ali

getrouwd en gescheiden op haar tiende

Judith Spiegel

INDIA

Rekha Kalindi

de moed om nee te zeggen

Aletta André

PAKISTAN

Iqbal Masih

ontsnapte kindarbeider bevrijdt lotgenoten

Joeri Boom

CANADA

Severn Cullis-Suzuki

liet de wereld vijf minuten zwijgen

Frank Kuin

VERENIGDE STATEN

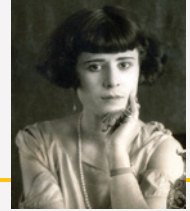
Mattie Stepanek
boodschapper voor de vrede

Diederik van Hoogstraten

ARMENIË

Aurora Mardiganian
het verhaal dat maar niet vergeten wordt

Frédérique Geerdink

DUITSLAND

Felix Finkbeiner
schonk de wereld miljarden bomen

Nicole Bosch

SIERRA LEONE

Ishmael Beah
hoe haal je de oorlog uit een kindsoldaat

Diederik van Hoogstraten

BOLIVIA

Basilio Vargas
in het land waar kinderarbeid legaal is

Floor Boon

VN Kinderrechtenverdrag

Prijzen voor kinderen en volwassenen

Auteurs

Nawoord - Peter de Ruiter

Iqbal Masih

(1982) werkte vanaf z'n vierde in een Pakistaanse tapijtfabriek. Hij wist te ontsnappen toen hij tien was en bevrijdde daarna vele andere kindarbeiders. Twee jaar later werd hij vermoord. Zijn verhaal is een van de verhalen in *Kinderen die de wereld hebben veranderd*.

Foto Anders Kristensson

Kinderen die wereld hebben veranderd is een uitgave van PixelPerfect Publications te Den Haag en is tot stand gekomen met steun van ASN Bank.

Voor meer informatie: www.kinderenveranderen.nl

Op alle teksten en foto's rust auteursrecht. © 2014. De teksten mogen niettemin, met bronverwijzing, wordt gebruikt voor werkstukken en dergelijke in het onderwijs. Deze pdf mag vrijelijk worden verspreid, maar niet worden verkocht.